

PREŽIHOV VORANC

Seminarska naloga

Šolsko leto:2010/2011

Predmet: slovenščina

KAZALO VSEBINE

OTROŠTVO.....	3
ZAČETKI PISANJA.....	3
MED PRVO SVETOVNO VOJNO.....	3
PO PRVI SVETOVNI VOJNI.....	4
MED DRUGO SVETOVNO VOJNO.....	4
PO DRUGI SVETOVNI VOJNI.....	5
PREŽIH DANES.....	5
PREŽIHOVA DELA.....	6
Mladinska dela.....	6
Dela za odrasle.....	7
UPORABLJENA LITERATURA.....	8

OTROŠTVO

Rojen je bil 10. avgusta 1893 v Kotljah. Njegova starša sta bila kmečka najemnika, živeli pa so v težko prigarani lastni kmetiji, poleg tega pa je imel še tri brate. Svoje otroštvo je opisal v črticah s skupnim imenom Solzice, posvetil pa jih je materi. V osnovno šolo je hodil v domačem kraju. Šolal se je devet let v tako imenovani utrakvistični šoli, poleg tega pa je bilo to vse njegovo šolanje.

ZAČETKI PISANJA

Že s štirinajstimi leti je začel pisati črtice in jih pošiljati glasilu celovških Slovencev Mir in reviji Domači prijatelj. Njegove prve zgodbe, ki jih je poslal, so bile takoj objavljene.

Pisal je zgodbe, ki so se dogajale v domačih krajih in mu jih je povedala njegova mati, sicer pa se je preživljal kot delavec, hlapec in drvar.

MED PRVO SVETOVNO VOJNO

Ko je izbruhnila prva svetovna vojna, je moral k vojakom. Označen je bil kot državni nevaren človek in nato leta 1916 z avstrijske strani pobegnil na italijansko stran. Žal pa ga Italijani niso poslali na solunsko fronto, kot je sam želel, temveč so ga pridržali kot ujetnika do leta 1919.

PO PRVI SVETOVNI VOJNI

Po vojni se je vrnil in delal kot delavec, nato pa je dobil zaposlitev kot uradnik v jeklarni.

Ker je aktivno deloval v ilegalni Komunistični partiji Jugoslavije, je moral leta 1930 pobegniti in je nato živel na Dunaju, v Parizu in Moskvi, kasneje pa je bil zaradi komunistične dejavnosti tudi večkrat zaprt.

V emigraciji je še vedno pisal in svoja dela objavljajl v reviji Sodobnost in ker ta ni smela objavljati del preganjanega pisatelja revolucionarja, se je pod dela podpisoval s psevdonimom Prežihov Voranc.

Po sporu z Josipom Brozom, novim generalnim sekretarjem KPJ, se je leta 1939 ilegalno vrnil v Slovenijo in tu skrivaj bival v ljubljanski okolici. Kasneje se do aprila 1941, začetka druge svetovne vojne v Jugoslaviji, umakne iz politike in le piše. Že tridesetleten je izdal svojo prvo knjigo Povesti, ki pa ni naletela na odmev v javnosti.

MED DRUGO SVETOVNO VOJNO

Po ustanovitvi OF se je ponovno aktivno vključil v partijske organe in različne komisije OF.

V začetku leta 1943 so ga aretirali pripadniki MVAC (prostovoljne protikomunistične policije) in ga predali Italijanom. Pri njegovih zaslišanjih so na začetku sodelovali tudi nemški zasliševalci.

Po italijanski kapitulaciji so ga Nemci odpeljali v zapor v Begunje in nato na nadaljna zasliševanja na sedež gestapa v Berlin.

Kot je sam povedal, naj bi mu Nemci med zasliševanji ponudili predsedniško mesto slovenske marionetne države, ki bi jo poleg Ljubljanske in Primorske pokrajine sestavljali tudi Gorenjska in Štajerska. Ponudbo pa je seveda odklonil. Poslali so ga v koncentracijsko taborišče v Sachsenhausen in nato januarja 1945 v Mauthausen. Žalostno pri vsem tem pa je tudi to, da bi ga iz taborišč lahko rešili njegovi partijski tovariši v zameno za nekaj ujetih nemških oficirjev, a tega niso naredili, češ se bo že sam rešil.

PO DRUGI SVETOVNI VOJNI

Po tem, ko so ga izpustili, se je Voranc vrnil domov. Vključil se je v obnavljanje domače doline, kjer je pomagal pri ustanavljanju kulturnih in gospodarskih ustanov, založbe Mohorjeva družba in različnih zadrug v domačih krajih.

Poleg tega se je zavzemal tudi za pravilno uveljavitev agrarne reforme gorskih posesti in kmetij v manj donosnih hribih.

Kasneje se je posvetil urejanju svojih del in izdal Jamnico, zbirko novel Naši mejniki in zbirko črtic iz svojega otroštva.

Po vojni je bil seveda tudi zelo razočaran nad oblastjo. Zaradi posledic trpljenja v taboriščih je 18. februarja 1950 v mariborski bolnišnici umrl psihično strt.

PREŽIH DANES

Spominjamo se ga seveda po njegovih delih, v njegovi rojstni hiši pa je tudi urejen spominski muzej. Njegova dela so shranjena in na ogled v Koroški osrednji knjižnici.

PREŽIHOVA DELA

Njegova dela spadajo v obdobje socialnega realizma na Slovenskem, ki je trajal od 1930 do 1941, zaradi prevladujočih tem kmečkega človeka in opisa usode malih ljudi.

Mladinska dela

Črtice:

- *Solzice* (1949), ki jih je napisal materi v spomin in so prevedene v devet jezikov.

Zgodbe:

- *Čez goro k očetu* (1961), zgodba je odlomek iz potopisa Gosposvetsko polje. Potopis je bil namenjen odraslemu bralcu. Odlomek iz tega potopisa pa je leta 1961 pod naslovom *Čez goro k očetu* prvič izšel kot samostojna mladinska povest.
- *Tisoč in en dan* (1969)
- *Prvi maj* (1961)
- *Levi devžej* (1962)

Dela za odrasle

Romani:

- *Požganica* (1939), ki obravnava koroški plebiscit leta 1920,
- *Jamnica* (1945) (je nadaljevanje *Požganice* in govori o letih 1921-1939),
- *Doberdob* (1940), ima tudi podnaslov vojni roman slovenskega naroda in vsebuje štiri velike dele: *Črna vojska*, *Doberdob*, *Lebring*, *Judenburg*.

Novele:

- *Boj na požiralniku* (1935)
- *Samorastniki* (zbirka novel iz leta 1940, kjer so zbrane novele: *Boj na požiralniku*, *Jirs in Bavh*, *Vodnjak*, *Ljubezen na odoru*, *Pot na klop*, *Prvi spopad*, *Odpustki in Samorastniki*)

Potopisi:

- *Od Kotelj do Belih vod* (1945) je zbirka domačih potopisov,
- *Gosposvetsko polje* (1979),
- *Borba na tujih tleh* (1946).

Črtice:

- *Povesti* (1925), to je prva črtica, ki jo je izdal,
- *Kanjuh iz Zagate* (1952).

Zgodbe:

- *Naši mejniki* (1946),
- *Opustošena brajda* (1946).

Pisal je tudi **brošure**:

- *Boj za osvoboditev in združitev slovenskega naroda*,
- *Za samoodločbo slovenskega naroda*,
- *O slovenskih mejah, ...*

Pisal pa je tudi za radio Kričač in sodeloval pri uredništvu slovenskega zbornika.

UPORABLJENA LITERATURA

Žebovec, M. Slovenski književniki: rojeni do leta 1899. Ljubljana:
Založba Karantanija, 2005.

Varl Purkeljc, F. Naši književniki in njihova dela. Maribor:
Založba Obzorja Maribor, 1983.

Druškovič, D. Prežihov Voranc. Ljubljana:
Založba Mladinska knjiga, 1983.

http://sl.wikipedia.org/wiki/Pre%C5%BEihov_Voranc/1.1.2011